

at sige maa faa enhver, der blot i nogen Maade vil have Ret til at tale Hjemmenes og Samfundets Sag, til at sætte det yderste ind paa at hindre, at Boligaager og Udnyttelse af Bolignøden skal tvinge den fattigste Del af Befolkningen til at klumpe sig sammen paa denne Maade.

Jeg har gerne villet fremkomme med disse Bemærkninger ud fra den Betragtning, at det er Statistikkens Opgave og Pligt at sige Tingene, som de er, uden at skele til højre eller venstre, men ogsaa ud fra den Betragtning, at det er en Pligt for enhver, der bruger Statistikken, ikke vilkaarligt at drage enkelte Sider af den frem og skyde andre Sider af den i Baggrunden, saa den benyttes som Argument for noget, som den set i sin Helhed vender sig imod.

Carlson-Skiødt: Det er karakteristisk for Behandlingen af dette Lovforslag, at ikke saa faa af Ordførerne Gang paa Gang bruger Ordet „Bolignød“ og derved tillige kommer ind paa et Følelsesmoment, kommer ind paa et Forhold, hvorom alle i dette høje Ting vist for øvrigt er enige, nemlig, at Bolignød er et socialt Onde, der baade hygiejnisk og moralsk er til stor Fortræd. Om dette er vi sikkert enige. Men det karakteristiske er, at det foreliggende Lovforslag, i alt Fald efter min Opfattelse, ikke i mindste Maade anviser nogen Vej ud af dette Uføre eller nogen Hjælp til, at Bolignøden kan forsvinde. Jeg har den Opfattelse, at hvis denne Bolignød, hvorpaa der kunde fortælles langt stærkere og grellere Eksempler, end der er nævnt her, skal afhjælpes, skal der bringes ganske andre Ofre ikke blot af Husejerne, men af hele Folket, end der er nævnt i det foreliggende Lovforslag. Nej, dette Lovforslag giver ikke nogen Anvisning paa, hvorledes man skal raade Bod paa Bolignøden. Det behandler ganske simpelt Forholdet mellem Ejer og Lejer, intet andet. Ingen maa tro — derfor vil jeg gerne sige dette saa klart som muligt — heller ikke ud over Landet, naar Beretningen om Forhandlingerne i Dag gaar ud igennem Aviserne, at dette Lovforslags Vedtagelse vil fremskaffe flere Boliger. Der er meget mere Fare for, hvis det gennemføres uændret, at det private Byggeri vil, om ikke ophøre, saa i alt Fald aftage og derved Bolignøden blive endnu større.

Nogle af Ordførerne har draget det Spørgsmaal frem, om Grundlovens § 80 om Ejendomsrettens Ukrænkelighed bliver berørt af det foreliggende Lovforslag. Det er et Spørgsmaal, jeg ikke skal give Svar paa. Efter min Mening maa det endelige Svar

eventuelt gives af Domstolene, ikke fra Tingets Talerstol. Men der er ingen Tvivl om, og det er jo ogsaa Meningen, at det foreliggende Lovforslag i høj Grad indskrænker Ejerens Bevægelsesfrihed, hans Ret over den Ejendom, han har opført for sine Penge, og dette kunde maaske føre til, at færre fik Lyst til at inlade sig paa Byggeforetager i Fremtiden, hvilket vilde skabe endnu større Bolignød.

Saa er der talt om Stats- og Kommunebyggeriet, og man maa jo ogsaa sige, at hvis det private Byggeri gik i Staa eller ikke magtede den Opgave at skaffe tilstrækkelige Boliger til den voksende Befolkning i Landet — og her gælder det jo særlig København, idet Forholdene udenfor København jo er væsentlig anderledes — maatte Staten og Kommunerne træde til. Det Forsøg har været gjort, og Staten og Kommunerne har paa dette Omraade vist deres Uformuenhed og spillet Fallit. Jeg er i alt Fald ganske klar paa, at skal vi komme ud over Bolignøden og faa den fjernet for en overskuelig Fremtid, maa det private Byggeri have saa gode Kaar og saa gode Muligheder, at det kan løfte Opgaven; Staten og Kommunerne evner det sikkert ikke. I hvert Fald har det vist sig i de 9 Aar, vi har haft Boliglove her i Landet, og vil sikkert vise sig i de 6 Aar frem i Tiden, som Lovforslaget tager med, at Boliglove ikke magter at fremskaffe det nødvendige Antal Boliger. Altsaa, det foreliggende Forslag vil ikke afhjælpe Bolignøden, der skal andet til. Det har ogsaa vist sig, at i Sverige, hvor man har haft langt færre Restriktioner end her, og hvor alle Restriktioner er ophørt, har der i 1923 været langt færre husvilde, end vi har haft i Danmark.

Inden jeg gaar over til at omtale de enkelte Bestemmelser i Forslaget, vil jeg gerne sige, at det forekommer mig, at de i Rigsdagen vedtagne Love ikke maa have det allerringeste Skin af at føre Befolkningen bag Lyset, og der kunde nok peges paa noget i den Retning. Hvad jeg tænker paa, skal jeg nærmere forklare. I den næstsidste Boliglov, den af 1923, var der indsat den Bestemmelse, at fra 1. Maj 1925 skulde alle Boligreguleringer ophøre, for Københavns Vedkommende et Aar senere. Husejerne havde derefter Grund til at vente, at naar der ikke indtraf nogen forandret Situation, hvad der jo ikke er, betød en saadan af Rigsdagen vedtagen Lov, at Restriktionerne ophørte til de i Loven fastsatte Datoer. Dette har man ganske set bort fra, og ved den sidste Boliglov har man yderligere udskudt disse Datoer endnu et Aar.